

Un sabadellenc dins la vida ciutadana

per Josep Torrella i Pineda - Ex-director de la Fundació Bosch i Cardellach. Ex-conseller de la C.E.S. (delegat de Biblioteca i Relacions Públiques)

Fins a unes dècades enrera hi havia qui, sentint-se encofurnat, o estrany, en una ciutat socialment gregària i urbanísticament grisa com havia estat Sabadell, s'instal·lava a la metròpoli. El senyor Antoni Forrellad no era d'aquests; ell es trobava a la seva ciutat com el peix a l'aigua, tot i que li calia desplaçar-se prou sovint a Barcelona per la seva participació en iniciatives i empreses d'alta volada i també pel seu diletantisme musical.

I és que no solament treballava i "dormia" a Sabadell, sinó que s'immergia en la pulsació vital de la ciutat. Per començar, es complaïa a fer-hi vida plena de parròquia -la de Sant Feliu-; justament el seu mutis inesperat li va interrompre un estudi que ell mateix i a iniciativa pròpia elaborava per a un possible autofinançament de l'ens parroquial. I, en un cercle més ampli, ell participava -no només figurava- en institucions socials, econòmiques i culturals i transitava pels carrers del centre i conversava amb conciutadans de tot nivell. I no diguem de com assumia les preocupacions de la gent que es trobava aplegada a les seves empreses industrials, tant l'autòctona com la novinguda.

Les seves activitats ciutadanes van ser, doncs, múltiples. Diverses d'elles apareixen tractades en altres treballs d'aquest monogràfic, especialment si són degudes a l'afany que sentia per entendre a la seva ciutat iniciatives i institucions generades en àmbits més amplis, i també les vinculades amb l'exercici de la seva pròpia carrera i amb les seves iniciatives empresarials.

Jo faré esment d'altres de les actuacions sabadellenques d'Antoni Forrellad, però convé recordar que el meu article no recull ni de bon tros tota la seva dedicació a la ciutat nadiua i residencial.

Una seva tasca específicament sabadellenca i molt rellevant va ser duta a terme com a president de la Caixa d'Estalvis de Sabadell. L'any 56 entrà a formar part del consell d'administració de la Caixa. El 60, en ser reelegit, se li confià el càrrec de tresorer ja dintre la junta de govern. I el 64, en la seva segona reelecció, fou escollit per a la presidència. Aquest càrrec no arribà a exercir-lo ni tan sols dos anys complets (15/2/64 a 19/10/65), ja que hagué de dimitir pel seu accés al món bancari català. Però la

seva incidència en el desenvolupament de la vella institució d'estalvi sabadellenca, aleshores ja centenària, va ser enorme. Val la pena de recordar-la amb un cert detall.

Es pot dir que Antoni Forrellad va donar l'impuls decisiu per a una total reestructuració interna de la Caixa. La seva visió de futur, present en totes les seves actuacions, unida a les seves dots d'organitzador i de renovador, van poder fer que en un lapse tan breu la modernització d'estructures i de ritmes iniciada sota les presidències immediates anteriors projectes amb ell un llançament radical; el llançament que havia de convertir la Caixa, pairalista i localitzada, en la institució d'estalvi moderna, tecnificada, expansiva; preparada, doncs, per a complir un brillant paper en el conjunt de les Caixes del país.

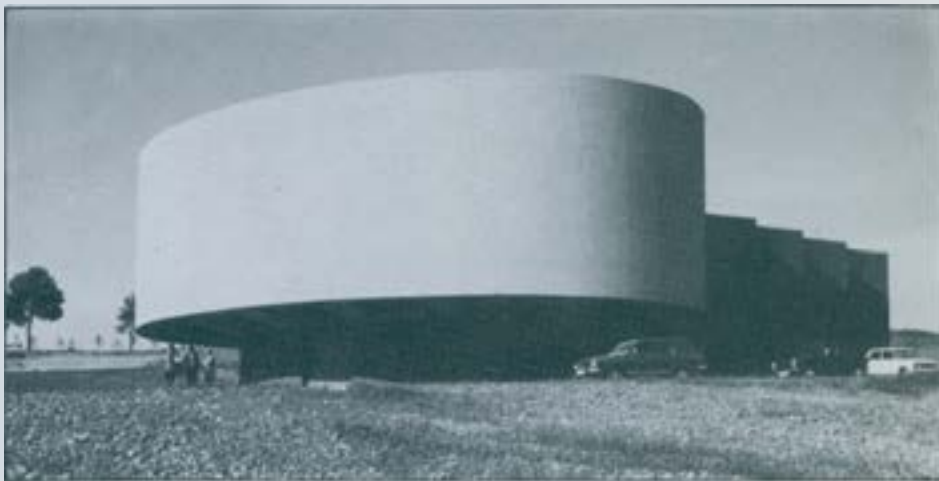
La seva labor de renovació va canalitzar-la en dos fronts. D'una banda damunt del funcionariat, per al qual va ser creada una infraestructura nova i molt més complexa. D'altra banda, imprimint una més densa participació individual a cada un dels consellers; és a dir, no solament als compromesos en la junta de govern. És lògic suposar que les reformes introduïdes no fossin interpretades del tot favorablement per tothom. I cal acceptar que algunes de les seves idees (o de les decisions preses després d'ell però conseqüentment a la seva filosofia) no donessin el bon resultat que ell mateix en deuria esperar; si bé s'hauria d'analitzar fins a quin punt hi haurien influït circumstàncies socioeconòmiques conjunturals. Deu ser pre-

sumible, però, que sense el pas d'Antoni Forrellad per la presidència de la Caixa d'Estalvis de Sabadell aquesta institució potser no seria avui exactament com és, o li hauria costat un major espai de temps d'arribar-hi.

A part de la seva acció en l'entramat global de la Caixa, considero oportú d'esmentar alguns apartats puntuals en què la seva actuació va deixar marca. Un d'ells és la Clínica Infantil. Forrellad intuï que la dedicació de l'Alberg Infantil a pre-tuberculosos i a centre de rehabilitació de poliomièlitis es trobava ja desfasada, puix que s'estava en bon camí de vèncer ambdues malures. Amb la participació personal del doctor Lluís Duran, de qui Forrellad proposà l'entrada al Consell pensant en la Clínica, s'aconseguí un centre íntegrament pediàtric en tres línies ben marcades: l'assistencial, la docent i la d'investigació, a nivell europeu.

Una altra iniciativa deguda a Forrellad va ser la del Centre de Càlcul, complex i eficient instrument informàtic al servei principalment de la pròpia Caixa però també de la indústria ciutadana i comarcal. Va ser ell mateix qui propicià fruitosos contactes europeus a aquells qui, per delegació del consell, uns, i com a executors, altres, havien de fer rutil·lar el mecanisme. I un factor a tenir en consideració és que el servei vagi ser introduït en el moment oportú en què aquella novetat, que tanta repercussió havia de tenir en tota mena d'indústries i d'activitats, tot just representava una nebulosa per a les empreses del país.

Parlem ara de la finca rural Can Deu.

El Centre de Càlcul de Sabadell, tal com el veiem avui.

Clinica Infantil Nen Jesús.

Forrellad, sabedor que els propietaris tenien intenció de desprendre-se'n, pensà tot seguit en la possibilitat de convertir-la en el gran pulmó verd de la ciutat. De moment els propietaris no es decidien, però ell aconseguí de fer-los prometre que respectessin el dret de preferència de la Caixa en cas de posterior decisió. Més tard s'assabentà que havien estat lligats tractes formals amb un grup comprador de finalitat especulativa, però tot i així encara ell jugà la darrera carta i obtingué que aquells compradors transferissin llurs drets a la Caixa, si bé hagué d'acceptar la condició de cedir-los una part de la finca on després van ser aixecats els blocs de pisos. Heus aquí com Forrellad salvà per a la ciutat una superfície de 105 hectàrees de bosc i un preciós exemplar de masia catalana.

No vull silenciar que en alguns casos Forrellad hagué d'afrontar decisions ingrates com a president de la Caixa, que a primera vista podien ser jutjades com a negatives i que havien de resultar-li, si més no de moment, impopulars; iniciatives, però, que coneixent-ne bé els motius, evidencien el seny de l'home que no obra només per lluïment personal. Em refereixo a la marxa enrera en el compromís que la Caixa tenia contret per al sosteniment de les Llars Baciana, amb el lloable desig d'afavorir matrimonis ancians, però que a la pràctica hauria acabat absorbint el pressupost total de l'Obra Social de la Caixa. I també em refereixo a la supressió de la Guarderia Infantil de la plaça del Vallès, el cost de la qual havia esdevingut desproporcionat al profit social que se'n podia treure en el centre

urbà. En illoc d'aquell servei la Caixa col.laborà a l'establiment o al manteniment de guarderies a les barriades perifèriques, amb criteris més funcionals, i l'edifici de la plaça del Vallès va ser destinat a disminuïts psíquics.

Ja sortint-nos de la Caixa, una altra parcel.la ciutadana en la qual trobem Antoni Forrellad és la Fundació Bosch i Cardellach. Per al possible lector que desconeixi aquesta institució diré que es tracta d'un centre d'estudis locals i comarcals en els camps de la història, l'arqueologia, les ciències naturals, les econòmico-socials, l'urbanisme i les arts i lletres. Va ser creada després de la guerra civil (1942) per tal d'aplegar els estudiosos locals escampats i esmaperduts a conseqüència d'aquell capgirell, i veure de salvaguardar la identitat ciuta-

dana autòctona. Forrellad hi va ser criat entre els primers com a membre numerari. Llavors havia entrat a la trentena i ja posseïa, a més del títol i l'exercici d'enginyer municipal, un bon bagatge docent com a professor durant la República, de l'Institut-Escola Cossío i de l'Escola de Comerç Valentí Almirall i com a director de l'Escola Industrial. A la Fundació va defugir sempre qualsevol funció de lluïment, però s'hi va sentir plenament identificat i va participar-hi en diversos aspectes, sobretot en orientació i consell, a part de presentar-hi algunes comunicacions sobre temes relacionats amb el subministre d'aigües a la ciutat. A ell -ara ja es pot dir- es deu dintre de la Fundació la iniciativa d'honorar la memòria del malaguanyat talent local Dr. Miquel Carreras, mitjançant un Premi amb aquest nom. La Fundació convocà el "Premi Miquel Carreras" en tres ocasions (1963, 66 i 67) per a treballs d'estudi i assaig, i en el 73 el va convertir en beca; sempre gràcies al suport econòmic d'un "grup d'amics de Miquel Carreras", dintre del qual es pot afirmar que Antoni Forrellad carregava amb la porció més gruixuda.

Quan, l'estiu del 75, s'albirà la possibilitat d'una transició política, Forrellad va dur Jordi Pujol a Sabadell, no pas enarborant cap sigla partidista sinó amb l'intent d'establir un canvi d'impressions orientat a la presa de posició envers el camí que entre tots caldria iniciar. Ell mateix, personalment en molts casos, convocà una colla de sabadellencs, bastants d'ells de tendències encara imprecises quan no presumptament divergents, que ens reunirem en un senzill sopar a la Salut -potser fou més

La Masia de Can Deu, envoltada del seu bosc.

d'un- per a la qual cosa comptava amb el consentiment de l'alcalde que un temps després traspassaria la vara al de designació democràtica.

És curiós d'observar que la múltiple participació sabadellenca d'Antoni Forrellad no va ser prou coneguda, en amplitud i en profunditat, almenys per molts dels qui podrien ser qualificats de "sabadellenc mitjà". Com no eren pas massa conegudes, des del carrer, les destacades actuacions seves en un àmbit extralocal. Foren bastants sabadellencs que, tot i conèixer alguns prismes de la personalitat d'aquell conciutadà conspicu, en descobriren no pocs més quan amb motiu del seu decés van ser posats en relleu pels mitjans de comunicació. Penso que això prova el poc afany d'ostentació que hi havia en les diverses inquietuds d'aquell senyor circumspecte, assenyat, que semblava que es mogués poc i que, de fet, més aviat feia moure els qui l'envoltaven.

Poc temps abans de morir -a penes dos anys- va tenir una part molt destacada en la creació a Sabadell del Casal d'Europa si és que, en el fons, la iniciativa no havia nascut d'ell mateix, conegut el seu europeisme i sabent que oficialment en va ser promotora l'empresa "Unitat Hermètica"; que sovint la discreció amb què procedia entelava la seva pròpia paternitat en realitzacions de les quals només apareixia com a participant. L'objectiu del Casal d'Europa, centre pilot en el nostre país, és l'estudi i la difusió de tota mena de treballs de desenvolupament de la temàtica general establerta pel Consell d'Europa. Hi participen l'Ajuntament de Sabadell, la Fundació Bosch i Cardellach, la Jove Cambra, el Patronat Català Pro-Europa i la Universitat Autònoma de Bellaterra.

El mateix dia que Antoni Forrellad va ser colpit per l'atac que amb un parell de setmanes el conduí al desenllaç prou temut d'antuvi, va ser deixada a casa seva una còpia de l'estat de comptes i el pressupost de la Fundació Bosch i Cardellach acabats d'aprovar, que ell havia sol·licitat amb l'interès d'estudiar-ne la problemàtica. I també aquell mateix dia fatidic ens havíem de reunir al seu pis les persones que, amb el matrimoni Forrellad al capdavant i amb el beneplàcit de les diverses forces polítiques que integraven el consistori, estàvem preparant l'atorgació del títol de "filla adoptiva de la Ciutat" a la senyora Maria Teresa Gavarró.

Tanmateix es pot dir que el senyor Forrellad estava, a Sabadell, en tot.

Visió social innovadora (Càritas de Sabadell)

per M.ª Teresa Gavarró i Montserrat Obradors - Assistents Socials

En entrar a la dècada dels seixanta hi havia a Sabadell molt treball i molta empena; això precisament originava la massiva immigració de gent que no tenia mitjans de vida a la seva zona de procedència, amb els consegüents problemes assistencials, que calia superar. Antoni Forrellad, com a president de l'Associació Catòlica de Dirigents, va convocar una reunió per plantejar el problema benèfic de la ciutat i veure de coordinar les accions que es feien en aquest sentit. D'aquí va néixer "Càritas de Sabadell". Prèviament s'havia fet un estudi sobre la beneficència privada, que va ser realitzat pel departament idoni de la Caixa d'Estalvis de Sabadell, entitat de la qual el senyor Forrellad també, com a conseller, formava part. Creiem de molt interès historiar, bé que resumidament, la trajectòria d'aquella experiència, que és tan reveladora de la filosofia social i la dinàmica empresarial d'Antoni Forrellad.

Càritas no pretenia pas absorbir les funcions que altres organismes realitzaven, sinó ser un element coordinador i impulsor d'iniciatives. La seva finalitat era ajudar a posar remei als greus problemes assistencials de primer grau, col·laborant sobretot amb els organismes benèfics que ja existien.

Es constituí un patronat format pels rectors de totes les parròquies i els presidents d'associacions confessionals interparroquials. Posteriorment es nomenà un comitè executiu que componien el propi senyor Forrellad amb els senyors Francesc Enrich i Jordi Marminyà.

El primer objectiu de Càritas de Sabadell va ser la coordinació dels auxilis benèfics directes als necessitats. A continuació es proposava la promoció social de les persones afectades a fi que per elles mateixes poguessin vèncer moltes de les seves dificultats.

En l'exposició de principis de Càritas de Sabadell hi havia un paràgraf de singular interès. Es volia donar a l'entitat **l'estructura i l'eficàcia de l'empresa mercantil lliure**. No havia de ser la seva una feina d'aficionats, sinó un treball amb sentit d'empresa, amb dedicació, responsabilitat i eficàcia com a tal. Es

traslluïa aquí clarament el sentit pràctic i innovador d'Antoni Forrellad.

En dos anys van organitzar-se diverses campanyes: la del pa, amb la col·laboració del Gremi de Forners; la dels medicaments, amb la dels metges i el Servei Social de Ràdio Sabadell; la de la roba, consistent en la seva recollida, classificació i distribució a través de les parròquies; la de les mantes, en col·laboració amb l'Institut Sallarès i Pla, en la qual comerciants i industrials cedien i manufacturaven les matèries que, convertides en mantes, es distribuïen entre els necessitats. (Era una cruel paradoxa que en una ciutat tèxtil hi hagués famílies que no tinguessin la roba elemental per abrigar-se); també les campanyes de Nadal a través de les parròquies.

Una actuació molt important de Càritas de Sabadell va ser amb motiu de les inundacions del Vallès, l'any 1962. Amb ella van col·laborar-hi moltes persones i entitats. Aquí és on va, potser, posar-se de manifest la tasca d'un personal especialitzat com eren les assistents socials, que ja n'hi havia en llocs públics i privats.

Malgrat totes aquestes activitats, dos anys després de la seva creació Càritas de Sabadell confessava que no tot havien estat encerts en la seva tasca; que només amb la beneficència directa i immediata no podia resoldre's el problema de les persones desvalgudes a Sabadell, tot i la col·laboració de moltes entitats.

Fou per aquest motiu que va prestar el seu suport entusiasta a un estudi sociològic de Sabadell, que es publicà el 1963, promogut per la Caixa d'Estalvis de Sabadell i realitzat sota el patrocini de diverses entitats locals, a les quals pertanyia el senyor Forrellad com a dirigent o a les quals va interessar ell mateix: Ajuntament de Sabadell, Càritas Interparroquial, Caixa d'Estalvis de Sabadell, Gremi de Fabricants, Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Sabadell, Constructora VISASA i Associació Catòlica de Dirigents. Aquestes entitats van adherir-se a la idea que calia saber quins eren els problemes greus de Sabadell en aquells moments. Va ser el